

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE

VODIČ

ZA INFORMIRANJE POTROŠAČA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI

2. izdanje

Lipanj, 2020.

Vodič za informiranje potrošača o nepretpakiranoj hrani

Izdavač:

Ministarstvo poljoprivrede

Uprava za stočarstvo i kvalitetu hrane

Ulica grada Vukovara 78

10000 Zagreb

www.mps.hr

Godina izdavanja: 2020.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
1.1. KOJA JE SVRHA VODIČA?	7
1.2. ZAKONODAVNI OKVIR	7
1.3. KOME JE VODIČ NAMIJENJEN?	8
1.4. POJMOVI.....	8
2. INFORMIRANJE POTROŠAČA O PRISUTNOSTI TVARI ILI PROIZVODA KOJI UZROKUJU ALERGIJE ILI INTOLERANCIJE.....	11
2.1. ALERGENI U HRANI.....	12
2.2. PRAVILA ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA	14
2.2.1. INFORMACIJE O ALERGENIMA ZA NEPRETPAKIRANU HRANU S POPISOM SASTOJAKA	14
2.2.2. INFORMACIJE O ALERGENIMA ZA NEPRETPAKIRANU HRANU BEZ POPISA SASTOJAKA	16
2.3. GDJE SE MOGU NALAZITI INFORMACIJE O ALERGENIMA?	17
2.3.1. PISANA INFORMACIJA	17
2.3.2. USMENA KOMUNIKACIJA	19
2.4. PRUŽANJE INFORMACIJA O PRISUTNOSTI ALERGENA U NEPRETPAKIRANOJ HRANI KOJA SE PRODAJE NA DALJINU	25
2.5. OPĆE PREPORUKE ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA	27
3. INFORMIRANJE POTROŠAČA O OSTALIM OBVEZNYM INFORMACIJAMA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI.....	28
3.1. PRUŽANJE OSTALIH OBVEZNYH INFORMACIJA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI	29
3.2. GDJE SE MOGU NALAZITI OSTALE OBVEZNE INFORMACIJE O NEPRETPAKIRANOJ HRANI?	36
3.2.1. PISANA INFORMACIJA	36
3.3. PRUŽANJE OSTALIH OBVEZNYH INFORMACIJA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI KOJA SE PRODAJE NA DALJINU	39
4. ODGOVORNOSTI ZA INFORMIRANJE POTROŠAČA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI	41
5. PRILOZI	43
PRILOG I. PRIMJERI SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM KOJI KRAJNJEM POTROŠAČU NUDE HRANU U NEPRETPAKIRANOM OBLIKU	44
PRILOG II. TVARI ILI PROIZVODI KOJI UZROKUJU ALERGIJE ILI INTOLERANCIJE	45
PRILOG III. PRAKTIČNI SAVJETI ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA.....	47
PRILOG IV. VRSTE MESA ZA KOJE JE OBVEZNO NAVOĐENJE ZEMLJE PODRIJETLA ILI MJESTA PODRIJETLA	52

1. UVOD

Ljudi mogu biti alergični ili intolerantni na različite vrste hrane odnosno sastojke hrane. Dokazano je da su alergije na hranu sve češće prisutne. Većina alergijskih reakcija na hranu su blage, ali ponekad mogu biti vrlo ozbiljne, a u najgorem slučaju mogu rezultirati smrću. Stoga je važno pružiti točne informacije o svim tvarima ili proizvodima u hrani koji uzrokuju alergije ili intolerancije kako bi potrošač mogao donijeti ispravnu odluku pri kupnji hrane i prilagoditi je svojim prehrambenim potrebama.

Obveza navođenja alergena prisutnih u hrani od 13. prosinca 2014. godine EU zakonodavstvom proširena je i na nepretpakiranu hranu.

Pri tome je državama članicama dozvoljeno regulirati to područje na razini nacionalnog zakonodavstva. U slučaju da država članica ne donese nacionalni propis o načinu navođenja alergena, isti se moraju navoditi prema pravilima utvrđenim u Uredbi (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani i jednaki su za pretpakiranu i nepretpakiranu hranu. Također, članak 44. navedene Uredbe daje temelj prema kojem države članice imaju mogućnost donošenja nacionalnih mjera za

nepretpakiranu hranu o obveznom navođenju i drugih podataka iz članaka 9. i 10. Uredbe o informiranju potrošača o hrani.

U Republici Hrvatskoj navedeno područje regulirano je odredbama Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani (Narodne novine, broj 144/14).

Pravilnik o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani obuhvaća zahtjeve kojima moraju udovoljiti subjekti u poslovanju s hranom, a vezano za navođenje informacija o prisutnosti sastojaka ili pomoćnih tvari u procesu proizvodnje koji uzrokuju alergije ili intolerancije te zahtjeve za navođenje ostalih obveznih informacija o nepretpakiranoj hrani.

Pravilnik o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani je izmijenjen i dopunjen odredbama Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani (Narodne novine, broj 64/20), koji je stupio na snagu dana 6. lipnja 2020., osim odredbi članka 7. stavka 1. točke (d) i članka 8. stavka 2. koje stupaju na snagu 1. siječnja 2021. godine.

Izmjenama se poseban naglasak daje na prakse poštenog informiranja potrošača propisane člankom 7. Uredbe (EU) br. 1169/2011, te obvezu davanja informacija o zemlji ili mjestu podrijetla za svježe, rashlađeno i smrznuto svinjsko, ovčje i kozje meso te meso peradi, a u skladu s Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1337/2013.

Također, propisano je da se za hranu koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hranu pretpakiranu za izravnu prodaju, potrošaču i u trenutku isporuke, gdje je to primjenjivo, moraju pružiti najmanje informacije o tvarima ili proizvodima koji uzrokuju alergije ili intolerancije, „upotrijebiti do“ datumu i nazivu hrane, a koje su već pružene na prodajnom mjestu.

1.1. KOJA JE SVRHA VODIČA?

Vodič za informiranje potrošača o nepretpakiranoj hrani izrađen je u svrhu boljeg razumijevanja i pravilne primjene odredbi Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani u praksi.

Također, u Vodiču se navode primjeri koji opisuju načine na koje subjekti u poslovanju s hranom mogu potrošačima dati točne podatke o prisutnosti alergena u hrani te na taj način osigurati da su potrošači potpuno informirani prilikom odabira hrane koju kupuju.

NAPOMENA

Svi primjeri korišteni u ovom dokumentu informativnog su karaktera i navedeni su samo kao pojašnjenje.

1.2. ZAKONODAVNI OKVIR

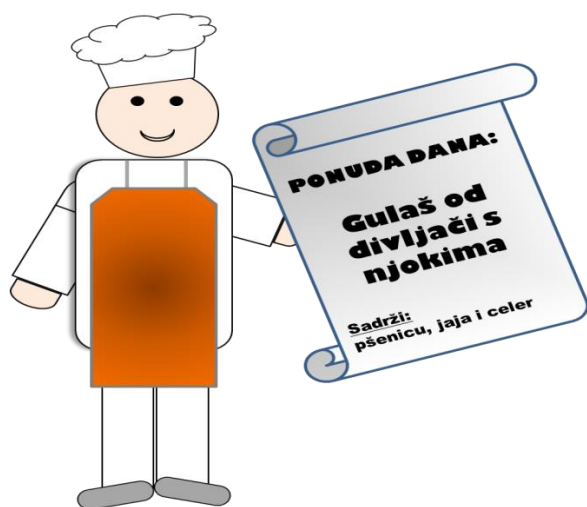
- Uredba (EU) br. 1169/2011 o informiranju potrošača o hrani
- Zakon o informiranju potrošača o hrani (Narodne novine, br. 56/13, 14/14, 56/16 i 32/19)
- Pravilnik o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani (Narodne novine, br. 144/14 i 64/20)
- Provedbena uredba Komisije (EU) br.1337/2013 o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1169/2011 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu navođenja zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla za svježe, rashlađeno i smrznuto svinjsko, ovčje i kozje meso te meso peradi

...i ostale odredbe specifičnih propisa (EU i nacionalnih) za pojedinu kategoriju hrane koji zahtijevaju navođenje određenih informacija na nepretpakiranoj hrani te kategorije.

1.3. KOME JE VODIČ NAMJENJEN?

Od 13. prosinca 2014. godine svi subjekti u poslovanju s hranom, a koji u pripremi ili proizvodnji hrane koriste ili rukuju s tvarima ili proizvodima koji uzrokuju alergije ili intolerancije, obvezni su potrošačima pružiti informacije o tome. Zahtjev se odnosi na pretpakiranu kao i na nepretpakiranu hranu.

Ovaj Vodič namijenjen je subjektima u poslovanju s hranom koji krajnjem potrošaču nude ili prodaju nepretpakiranu hranu, kao što su trgovina na malo i objekti javne prehrane (vidi Prilog I.) i osobama ovlaštenim za provedbu službenih kontrola.

1.4. POJMOVI

SUBJEKT U POSLOVANJU S HRANOM

- fizička ili pravna osoba odgovorna za osiguranje ispunjavanja zahtjeva propisa o hrani unutar poduzeća za poslovanje s hranom koje ona nadzire

OBJEKT JAVNE PREHRANE

- objekt (uključujući vozilo ili stalni ili pokretni štand), kao što su restorani, kantine, škole, bolnice i ugostiteljski objekti, u kojemu se, u okviru njegove djelatnosti, hrana priprema krajnjem potrošaču za izravnu konzumaciju

PRETPAKIRANA HRANA

- svaki pojedinačni proizvod koji se, kao takav, prezentira krajnjem potrošaču i objektima javne prehrane, a koji se sastoji od hrane i ambalaže u koju je hrana stavljena prije nego je ponuđena za prodaju, bilo da ambalaža u potpunosti ili samo djelomično zatvara hranu, ali u svakom

slučaju, tako da sadržaj ne može biti promijenjen bez otvaranja ili promjene ambalaže

- pretpakirana hrana ne uključuje hranu pakiranu na prodajnom mjestu na zahtjev potrošača ili pretpakiranu za izravnu prodaju

NEPRETPAKIRANA HRANA

- hrana koja se stavlja na tržište u nepretpakiranom obliku ili koja se pakira na prodajnom mjestu na zahtjev potrošača ili koja je pretpakirana za izravnu prodaju ili koja se na prodajnom mjestu nudi za neposrednu konzumaciju

Nepretpakirana hrana uključuje primjerice:

- obroke koji se poslužuju u restoranima;
- hranu koja se prodaje u pekarnicama i slastičarnicama;
- hranu koja se dostavlja kućama;
- hranu koja se pakira, na istom mjestu na kojem se i prodaje, u minimalno zaštitno pakiranje, npr. kruh, peciva, naresci, kolači ili sendviči;
- pića (napitci) bez originalne ambalaže, primjerice pića koja se

poslužuju natočena u čaše, šalice i sl.

HRANA PRETPAKIRANA ZA IZRAVNU PRODAJU

- hrana koja je pretpakirana bez prisutnosti potrošača u ambalažu koja je minimalno zaštitno pakiranje, a koristi se samo iz higijenskih ili praktičnih razloga, kao što je podložak, prijanjajuća folija, mrežica i slično te je osoblje direktno dostupno za pružanje informacija potrošačima

MESNI PRIPRAVCI

- svježe meso, uključujući meso usitnjeno na komadiće, kojemu su dodani hrana, začini ili dodaci (aditivi) ili koje je bilo podvrgnuto postupcima koji ne mijenjaju unutarnju strukturu mišićnih vlakana niti uništavaju značajke svježeg mesa, primjerice, ćevapčići, pljeskavica, hamburger i sl.

MJEVENO MESO

- je otkošteno meso samljeveno na komadiće koje sadrži manje od 1% soli

OBRESCI

- mali komadi mesa, obuhvaćenog oznakama kombinirane nomenklature koje su navedene u Prilogu XI. Uredbi (EU) br. 1169/2011 potvrđeni kao prikladni za prehranu ljudi i nastali isključivo tijekom rezanja pri otkoštavanju trupova ili rasijecanju trupova.

2. INFORMIRANJE
POTROŠAČA O
PRISUTNOSTI TVARI ILI
PROIZVODA KOJI
UZROKUJU ALERGIJE ILI
INTOLERANCIJE

2.1. ALERGENI U HRANI

EU zakonodavstvo naglašava **14 specifičnih alergena** koji se koriste (kao sastojci ili pomoćne tvari) u proizvodnji ili pripremi hrane (uključujući i pića) i prisutni su u gotovom proizvodu čak i u promijenjenom obliku, a o čijoj prisutnosti informacije moraju biti pružene potrošaču.

Popis tih tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije nalazi se u Prilogu II. Uredbe (EU) br. 1169/2011 i u Prilogu II. ovog Vodiča. Međutim, ljudi mogu biti alergični i na drugu hranu ili sastojke, pored onih navedenih u Prilogu II. Uredbe (EU) br. 1169/2011, primjerice na grašak, rajčicu, breskvu i sl. te je preporuka da se i u takvim slučajevima, a na zahtjev (upit) potrošača, s jednakim značajem pristupa pružanju informacija o prisutnosti istih u hrani i to na temelju podataka s kojima odgovoran subjekt raspolaže.

Isticanje prisutnosti alergena na pretpakiranoj hrani olakšano je etiketama koje uglavnom uključuju popis sastojaka. No, to može biti nešto složenije u slučaju nepretpakirane hrane, kao što su obroci koji se poslužuju u restoranima ili obroci koji se prodaju na štandovima ili dostavljaju kućama.

NAPOMENA

Obveza se odnosi na objekte javne prehrane i trgovinu na malo!

Općenito, način navođenja informacija o alergenima na nepretpakiranoj hrani jednak je načinu navođenja informacija o alergenima na pretpakiranoj hrani, dakle primjenjuju se odredbe članka 21. Uredbe (EU) br. 1169/2011 koji glasi:

...1. Ne dovodeći u pitanje pravila donesena u skladu s člankom 44. stavkom 2., podaci iz članka 9. stavka 1. točke (c) moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:

(a) moraju biti navedeni u popisu sastojaka u skladu s pravilima utvrđenima u članku 18. stavku 1. s jasnom uputom na naziv tvari ili proizvoda kako su navedeni u Prilogu II.; i

(b) naziv tvari ili proizvoda, kako su navedeni u Prilogu II., treba biti naglašen uporabom vrste pisma koja se jasno razlikuje od vrste pisma kojim je pisan ostatak popisa sastojaka, na primjer različitim slovima, stilovima ili bojama u pozadini.

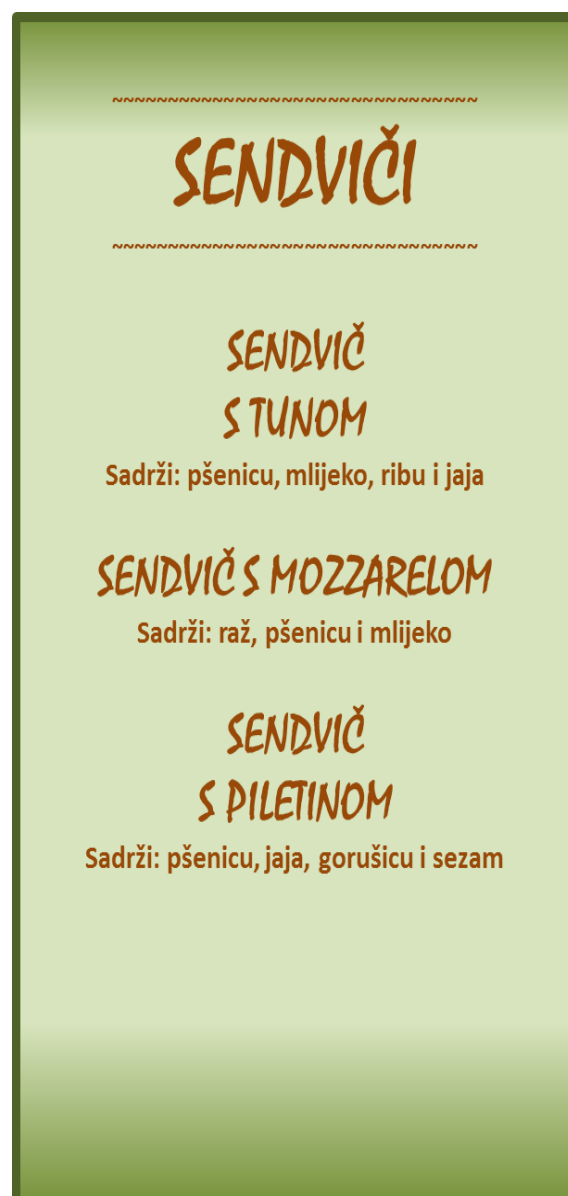
Ako nema popisa sastojaka, navod podataka iz članka 9. stavka 1. točke (c) mora uključivati riječ „sadrži” iza koje se navodi naziv tvari ili proizvoda iz Priloga II.

Ako nekoliko sastojaka ili pomoćnih tvari u procesu proizvodnje hrane potječu od jedne tvari ili proizvoda iz Priloga II., to je potrebno jasno navesti za svaki sastojak ili pomoćnu tvar u postupku proizvodnje.

Podatke iz članka 9. stavka 1. točke (c) nije potrebno navesti ako

naziv hrane jasno upućuje na tu tvar ili proizvod ...

Budući da za većinu nepretpakirane hrane nije propisana obveza navođenja popisa sastojaka, informacije koje se navode moraju uključivati riječ „sadrži” nakon koje slijede nazivi specifičnih alergena, npr. sadrži: pšenicu, ječam, soju i jaja.

2.2. PRAVILA ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA

2.2.1. INFORMACIJE O ALERGENIMA ZA NEPRETPAKIRANU HRANU S POPISOM SASTOJAKA

NAPOMENA

Sukladno članku 7. stavku 1. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani popis sastojaka je obvezno navesti za: konditorske proizvode, smrznute deserte, mesne pripravke, pekarske i slastičarske proizvode, kao i u slučaju ako potrošač iz naziva hrane ne može spoznati pravu prirodu hrane i ako bi naziv hrane mogao dovesti potrošača u zabludu.

Također, popis sastojaka se može navesti na dobrovoljnoj osnovi i za ostalu nepretpakiranu hranu.

Svi sastojci ili pomoćne tvari u procesu proizvodnje koji su navedeni u Prilogu II. Uredbe (EU) br. 1169/2011 ili su dobiveni od tvari ili proizvoda iz tog Priloga, a koji uzrokuju alergije ili

intolerancije i koji su upotrijebljeni u procesu proizvodnje ili pripreme hrane i koji su prisutni u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku navode se na sljedeći način:

- u popisu sastojaka na odgovarajućem mjestu, uzimajući u obzir padajući redoslijed navođenja sastojaka s obzirom na masu koja je utvrđena u vrijeme njihove upotrebe u proizvodnji hrane *s jasnom uputom na naziv tvari ili proizvoda kako su navedeni u Prilogu II.

PRIMJERI

*s jasnom uputom na naziv tvari ili proizvoda kako su navedeni u Prilogu II.

Primjer 1:

prženi **lješnjaci**

Primjer 2:

pšenično brašno

Primjer 3:

gluten (**pšenica**)

ili **pšenični** gluten ili

gluten (iz **pšenice**)

- Naziv tvari ili proizvoda, kako su navedeni u Prilogu II., treba biti ****naglašen** uporabom vrste pisma koja se jasno razlikuje od vrste pisma kojim je pisan ostatak popisa sastojaka, na primjer različitim slovima, stilovima ili bojama u pozadini.

PRIMJERI

****naglašen** uporabom vrste pisma koja se jasno razlikuje od vrste pisma kojim je pisan ostatak popisa sastojaka, na primjer različitim slovima, stilovima ili bojama u pozadini

- Primjer 1: **lješnjak**
 Primjer 2: lješnjak
 Primjer 3: lješnjak
 Primjer 4: lješnjak
 Primjer 5: LJEŠNJAK

- Ako nekoliko sastojaka ili pomoćnih tvari u procesu proizvodnje hrane potječu od jedne tvari ili proizvoda iz Priloga II., to je potrebno *****jasno** navesti

za svaki sastojak ili pomoćnu tvar u postupku proizvodnje.

PRIMJERI

*****jasno** navesti za svaki sastojak ili pomoćnu tvar u postupku proizvodnje

Primjer 1:

Biskvit s mliječnim punjenjem
 Sastojci: pasterizirano **mlijeko** (29%), šećer, palmino ulje, obrano **mlijeko** u prahu (12%), **pšenično** bijelo brašno, kakao smanjene masti, dekstroza, **jaja** u prahu, kvasac, arome, kuhinjska sol, ekstrakt **ječmenog** slada

- Iste nije potrebno navesti ako naziv hrane jasno upućuje na tu tvar ili proizvod.

U slučaju dobrovoljnog navođenja popisa sastojka, informacije o alergenima moraju se pružiti na prethodno opisani način.

2.2.2. INFORMACIJE O ALERGENIMA ZA NEPREPAKIRANU HRANU BEZ POPISA SASTOJAKA

Svi sastojci ili pomoćne tvari u procesu proizvodnje koji su navedeni u Prilogu II. Uredbe (EU) br. 1169/2011 ili su dobiveni od tvari ili proizvoda iz tog Priloga, a koji uzrokuju alergije ili intolerancije i koji su upotrijebljeni u procesu proizvodnje ili pripreme hrane i koji su prisutni u gotovom proizvodu, čak i u promijenjenom obliku navode se na sljedeći način:

- Ako nema popisa sastojaka, navod tih podataka mora uključivati riječ „Sadrži” iza koje se navodi naziv tvari ili proizvoda iz Priloga II.

- Iste nije potrebno navesti ako naziv hrane jasno upućuje na tu tvar ili proizvod.

PRIMJERI

Primjer 1:

Dimljeni losos

Nije potrebno navesti:

Sadrži ribu

Međutim, neka hrana, npr. namaz od tune, može, pored alergena u nazivu proizvoda, sadržavati i niz drugih alergena, koji nisu sadržani u samom nazivu proizvoda, pa se i ti alergeni moraju navesti. Kako bi se izbjegle nejasnoće u vezi s takvom hranom, preporuka je da se navedu svi alergeni, čak i oni sadržani u nazivu proizvoda.

PRIMJERI

Primjer 1:

Pizza sa 4 vrste sira

*Sadrži: mlijeko i
pšenicu*

Primjer 2:

Salata s piletinom

*Sadrži: pšenicu, jaja,
mlijeko i sezam*

PRIMJERI

Primjer 1:

Namaz od tune

*Sadrži: ribu, gorušicu i
jaja*

2.3. GDJE SE MOGU NALAZITI INFORMACIJE O ALERGENIMA?

2.3.1. PISANA INFORMACIJA

*..Informacije o alergenima moraju biti u *pisanom obliku, **lako uočljive, ***jasno čitljive i, gdje je primjenjivo, neizbrisive, te istaknute na prodajnom mjestu ****u blizini hrane na koju se odnose ili *****na ambalaži ako se hrana na prodajnom mjestu drži u njoj (čl. 8. st. 1. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani)*

Informacije o alergenima moraju biti:

*U PISANOM OBLIKU

- informacije mogu biti pisane ručno ili ispisane na pisaču ili prikazane na elektroničkom uređaju

**LAKO UOČLJIVE

- informacije ne smiju biti skrivene, prekrivene ili prekinute drugim pisanim ili slikovnim prikazima, ili drugim materijalom

***JASNO ČITLJIVE

- potrebno je voditi računa o veličini i vrsti slova, razmaku između slova, razmaku između redova, širini poteza, vrsti boje, obliku pisma, odnosu širine i visine slova, površini materijala i značajnom kontrastu između tiska i pozadine
- ne dovodeći u pitanje obvezu jasno čitljivog navođenja informacija o nepretpakiranoj hrani, bitno je napomenuti da se zahtjev za veličinom slova propisan Uredbom (EU) br. 1169/2011 ne primjenjuje na nepretpakiranu hranu

*****U BLIZINI HRANE NA KOJU SE ODNOSI

- mogu biti na etiketama uz hranu ili općenito u blizini hrane na koju se odnose, uključujući informacije u katalozima, knjižicama, jelovnicima, tablama, pločama, elektroničkim uređajima i sl. Ovdje je bitno naglasiti da se u tom slučaju, katalozi, knjižice, jelovnici, table, ploče, elektronički uređaji i sl. moraju nalaziti u

blizini hrane na koju se odnose informacije sadržane u istima, odnosno u vidokrugu potrošača, na lako uočljivom, vidljivom i lako dostupnom mjestu, primjerice na vitrini ili na stalku ili na zidu kod vitrine u kojoj je izložena hrana na koju se odnose te informacije. Također, informacije u katalogima, bilo da su isti u elektroničkom ili ispisanom obliku, moraju biti pregledne i lako pretražive.

*****NA AMBALAŽI AKO SE HRANA NA PRODAJNOM MJESTU DRŽI U NVOJ

- u slučaju kada se hrana drži na prodajnom mjestu u kutijama, spremnicima i kašetama ili u slučaju kada je hrana pretpakirana za izravnu prodaju

*...Ne dovodeći u pitanje navedeno, u slučaju hrane koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hrane pretpakirane za izravnu prodaju, gdje je primjenjivo, potrošaču moraju biti dostupne i *****u trenutku isporuke najmanje informacije o alergenima (čl. 8. st. 2. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani).*

*****U TRENTUKU ISPORUKE

- u slučaju hrane koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hrane pretpakirane za izravnu prodaju, informacije o alergenima moraju biti pružene potrošaču, osim na prodajnom mjestu i u trenutku isporuke i to u svim slučajevima gdje je to primjenjivo. Primjerice, navedene informacije se ne moraju pružiti u trenutku isporuke u pojedinim slučajevima gdje objektivne i tehničke mogućnosti to ne dozvoljavaju, odnosno u slučajevima gdje ne postoji mogućnost tiskanja vagarinskih etiketa, primjerice ulična prodaja, tržnice, maloprodajni objekti gdje postoje tehnička ograničenja vage (male trgovine, pekare i dr.) i sl. Međutim, ovdje je važno istaknuti da u svim navedenim slučajevima, sve obvezne informacije moraju biti istaknute na prodajnom mjestu u blizini hrane na koju se odnose.

2.3.2. USMENA KOMUNIKACIJA

...Informacije o alergenima mogu se pružiti i na drugačiji način, uključujući i usmenu komunikaciju, ako su ispunjeni slijedeći uvjeti:

- a) Na vidljivom mjestu se nalazi obavijest koja upućuje na mjesto na kojem su informacije dostupne ili postoji obavijest kojom se potrošači pozivaju da se za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije obrate osoblju. Navedena obavijest mora biti lako uočljiva, jasno čitljiva i, gdje je primjenjivo, neizbrisiva.*
- b) Informacije moraju biti dostupne u ispisanom ili elektroničkom obliku u objektu u kojem se hrana prodaje, kako bi na zahtjev bile lako dostupne potrošaču i nadležnim inspekcijama.*
- c) Informacije moraju biti dostupne prije nego je hrana ponuđena na prodaju bez naplate dodatnih troškova za potrošača (čl. 8. st. 3. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani).*

Ovo je slučaj kada informacije nisu na etiketi na ambalaži hrane, niti su u blizini hrane, odnosno nisu na etiketi uz hranu ili u katalogima, knjižicama, jelovnicima, tablama, pločama,

PRIMJERI

Stalak s tiskanim materijalima s popisom hrane i pripadajućim alergenima + obavijest na vidljivom mjestu (primjerice na zidu) koja upućuje na mjesto na kojem su informacije dostupne odnosno na mjesto u objektu gdje se nalazi stalak.

elektroničkim uređajima i sl. koji se nalaze u blizini hrane na koju se odnose informacije sadržane u istima.

...na vidljivom mjestu se nalazi obavijest koja upućuje na mjesto na kojem su informacije dostupne...

Informacije mogu biti smještene na samo jednom ili više centralnih mjesta u objektu te je u tom slučaju potrebno na jednom ili na nekoliko vidljivih i lako uočljivih mjesta (ovisno od slučaja do slučaja) postaviti obavijest koja upućuje gdje se to mjesto nalazi. Informacije na tom centralnom mjestu mogu biti ručno pisane, ispisane ili u elektroničkom obliku. Ukoliko su informacije na

centralnom mjestu ručno pisane, potrebno je osigurati da iste ujedno budu dostupne u objektu i u ispisanom ili elektroničkom obliku.

PRIMJERI

Elektronički zaslon s popisom hrane i pripadajućim alergenima + obavijest na vidljivom mjestu (primjerice u jelovniku) koja upućuje na mjesto na kojem su informacije dostupne, odnosno mjesto u objektu gdje se nalazi elektronički zaslon.

ILI

...na vidljivom mjestu postoji obavijest kojom se potrošači pozivaju da se za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije obrate osoblju...

Osoblje će u tom slučaju provjeriti informaciju o prisutnosti alergena u dokumentiranoj evidenciji s pregledom hrane koja se u objektu nudi odnosno prodaje s pripadajućim informacijama o prisutnosti alergena u istoj. Navedena evidencija može biti ispisana ili u elektroničkom obliku te mora biti dostupna inspekciji ili potrošaču na zahtjev.

PRIMJERI

Izjava u jelovniku:

*„Naše osoblje Vam stoji na raspolaganju za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije u hrani“
(Osoblje, uvidom u dokumentiranu evidenciju s pregledom hrane koja se u objektu nudi odnosno prodaje s pripadajućim informacijama o prisutnosti alergena, daje potrošaču potrebne informacije).*

PRIMJERI

Poster s izjavom:

*„Za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije u hrani koju konzumirate, slobodno se obratite našem osoblju koje će Vam rado pomoći“
(Osoblje, uvidom u dokumentiranu evidenciju s pregledom hrane koja se u objektu nudi odnosno prodaje s pripadajućim informacijama o prisutnosti alergena, daje potrošaču potrebne informacije).*

ZAKLJUČNO, nije propisan jedinstveni način kako pružiti potrošaču informacije o alergenima. Svaki objekt koji posluje s hranom može osmisliti vlastiti način u skladu sa svojim mogućnostima (vidi primjere u Prilogu III.).

U svakom slučaju, ukoliko se informacije o alergenima ne nalaze na etiketama na ambalaži hrane ili na etiketama uz hranu, iste se mogu nalaziti u katalogima, knjižicama,

jelovnicima, tablama, pločama, elektroničkim uređajima i sl. u blizini hrane na koju se odnose. Ovakav način pružanja informacija o alergenima može biti praktičan za trgovce, primjerice na gastro odjelima i odjelima pekarstva ili u pekarama, slastičarnicama i sl. (naravno, nije isključena mogućnost i da objekti javne prehrane koriste ovakav pristup).

Međutim, ukoliko informacije o alergenima nisu dostupne na prethodno navedeni način, odnosno nisu na etiketi na ambalaži hrane niti u blizini hrane na koju se odnose, treba postojati centralno mjesto (ili više njih, ako je objekt veće površine) u objektu gdje su informacije o alergenima dostupne u pisanom obliku te obavijest na vidljivom mjestu koja upućuje gdje se nalazi to mjesto, ili, kao druga opcija, treba postojati obavijest kojom se potrošače poziva da se za informacije o alergenima obrate osoblju koje će onda uvidom u svoje dokumentirane evidencije pružiti potrošaču potrebne informacije.

Također, informacije o alergenima potrošaču, u slučaju hrane koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hrane pretpakirane za izravnu prodaju, osim na mjestu prodaje, moraju biti dostupne u pisanom obliku i u trenutku isporuke, gdje je to primjenjivo, odnosno moguća je fleksibilnost u primjeni ovoga zahtjeva, u smislu da se isti ne primjenjuje u pojedinim slučajevima gdje objektivne i tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju njegovu primjenu, odnosno u slučajevima gdje ne postoji mogućnost

tiskanja vagarinskih etiketa, primjerice ulična prodaja, tržnice, maloprodajni objekti gdje postoje tehnička ograničenja vage (male trgovine, pekare i dr.) i sl.

Ovdje je bitno naglasiti da evidencije alergena u hrani moraju biti dostupne osobama ovlaštenim za provođenje službenih kontrola u ispisanom ili elektroničkom obliku te da u svim navedenim slučajevima, obavijesti koje se koriste moraju biti lako uočljive, jasno čitljive i, gdje je primjenjivo, neizbrisive.

	ALERGENI	Žitarice koje sadrže gluten	Rakovi i proizvodi od rakova	Jaja i proizvodi od jaja	Riba i riblji proizvodi	Kikiriki i proizvodi	Zrna soje i proizvodi od kikirikija	Mlijeko i proizvodi od soje	Orašasto voće	Celer i njegovi proizvodi	Gorušica i proizvodi	Sjeme sezama i proizvodi od gorušice	Sumporni dioksid/sulfiti	Lupina i proizvodi od lupine	Mekušci i proizvodi od mekušaca
Piletina u umaku							+								
Rižoto od plodova mora		+		+					+						+
Kobasice sa senfom	+ pšenica									+					
Rižoto s tartufima															
Torta od limuna	+ pšenica zob		+				+		+ bademi						

NAZIV JELA

SADRŽI

Piletina u umaku

Mlijeko

Rižoto od plodova mora

Rakovi, riba, celer, mekušci

Kobasice sa senfom

Pšenica, gorušica

Rižoto s tartufima

-

Torta od limuna

Pšenica, zob, jaja, bademi, mlijeko

2.4. PRUŽANJE INFORMACIJA O PRISUTNOSTI ALERGENA U NEPRETPAKIRANOJ HRANI KOJA SE PRODAJE NA DALJINU

Ako se nepretpakirana hrana prodaje na daljinu putem sredstava komunikacije na daljinu kao što su internet prodaja, telefonska prodaja, prodaja putem kataloga i sl., informacije o alergenima moraju se pružiti:

- prije nego je kupnja zaključena (pisana informacija ili usmena komunikacija), bez naplate dodatnih troškova, u informativnom materijalu koji omogućava kupcima da naruče proizvod
- i u trenutku isporuke hrane (pisana informacija ili usmena komunikacija)

PRIMJERI

pisana informacija

*Primjer 1:
Informacije o
alergenima na računu.*

PRIMJERI

pisana informacija

*Primjer 2:
Informacije o
alergenima na
obavijesti (primjerice
letak ili etiketa) uz
hranu.*

PRIMJERI

usmena komunikacija

*Primjer 1:
Broj besplatnog
telefona na web stranici
ili na letku ili u katalogu
s uputom da se na
istom mogu dobiti
informacije o*

PRIMJERI

usmena komunikacija

Primjer 2:

Poveznica na letku ili u katalogu na web stranicu gdje su informacije o alergenima dostupne s uputom da se na istoj mogu dobiti informacije o alergenima.

TVRTKA d.o.o.

Adresa, Grad

OIB: 12345678901, vl. Ime Prezime

Datum: 01.01.2010.

Vrijeme: 07:13

Račun broj: 01/10

NAZIV	KOLIČINA	CIJENA	IZNOS
Punjene pohane palačinke	kom 1,00	42,00	42,00

UKUPNO KN: 42,00

Gotovina: 30,00

Vrsta poreza	Stopa %	Osnovica	Iznos
PDV	25,00	33,16	8,29
POT	3,00	18,67	0,56

Oznaka operatera: Blagajnik 1

Zaštitni kod izdavatelja računa:

7a564b 7a564b 7a564b 7a564b 7a564b 7a564b

JIR: 3c7ee111- 3c7ee111- 3c7ee111- 3c7ee111 3c7ee111

INFORMACIJE O ALERGENIMA:

Punjene pohane palačinke sadrže:

jaja, pšenicu, sezam, mlijeko

*** HVALA I DOBITE NAM OPET ***

www.prodaja_hrane_na_daljinu.hr

PRODAJA HRANE NA DALJINU...ONLINE

- 1 ODABIR
- 2 DETALJI
- 3 DOSTAVA
- 4 NARUDŽBA
- 5 PLAĆANJE
- 6 POTRVDA

VAŠA NARUDŽBA

Punjene pohane palačinke

Sadrži: jaja, pšenicu, sezam, mlijeko

ADRESA

Ivo Ivić
Ulica 2a
10000 Zagreb

CIJENA

30,00 kn

SLJEDEĆI KORAK

2.5. OPĆE PREPORUKE ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA

- ✓ Nikad ne nagađajte.
- ✓ Ukoliko ne znate, probajte saznati.
- ✓ Recite ukoliko niste u mogućnosti pružiti točne informacije.
- ✓ Nemojte davati nepotpune ili netočne informacije.
- ✓ Ukoliko informacije nisu dostupne, razmislite možete li osigurati alternativnu hranu.
- ✓ Osigurajte da je osoblje upoznato s promjenama receptura ili korištenih sastojaka.
- ✓ Potrebno je osigurati postojanje unaprijed dogovorene prakse pružanja informacija o alergenima.
- ✓ Potrebno je poznavati sve sastojke hrane koju prodajete.
- ✓ Provjerite da li ste upoznati sa svim sastojcima hrane koju nabavljate. Vaši su Vam dobavljači dužni osigurati potrebne informacije kako bi iste mogli proslijediti potrošaču.

- ✓ Osigurajte da se informacije o prisutnosti alergena u hrani koju prodajete redovno ažuriraju.
- ✓ Ukoliko u pripremi hrane koristite polugotovu hranu, osigurajte poznavanje sastojaka iste.
- ✓ Razmotrite eventualne rizike od križne kontaminacije.
- ✓ Ukoliko postoji rizik od križne kontaminacije, koji se ne može spriječiti, potrebno je o istom obavijestiti potrošača.
- ✓ Ukoliko na hrani koju nabavljate postoje izjave poput „može sadržavati“, potrebno je o istom obavijestiti potrošača.

Subjekti u poslovanju s hranom moraju točno znati što se nalazi u hrani koju poslužuju. Stoga, nije dozvoljeno reći da ne znaju koji se alergeni nalaze u hrani koju poslužuju kao niti da sva hrana koju poslužuju može sadržavati alergene.

NAPOMENA

**NEZNANJE NIJE
OPRAVDANJE!**

3. INFORMIRANJE
POTROŠAČA O OSTALIM
OBVEZNIH
INFORMACIJAMA O
NEPRETPAKIRANOJ
HRANI

3.1. PRUŽANJE OSTALIH OBVEZNIH INFORMACIJA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI

NAPOMENA

Obveza se ne odnosi na objekte javne prehrane, a odnosi se na trgovinu na malo i slastičarnice.

NAZIV HRANE

Naziv hrane mora biti propisani naziv. Ako takav naziv ne postoji, naziv hrane mora odgovarati njenom uobičajenom nazivu ili, ako takav uobičajeni naziv ne postoji ili se ne koristi, treba navesti opisni naziv hrane. Naziv hrane ne smije se zamijeniti nazivom koji je zaštićen pravima intelektualnog vlasništva, nazivom robne marke ili izmišljenim nazivom.

DODATNI NAVODI UZ NAZIV HRANE

Dodatni navodi uz naziv hrane koji su propisani Prilogom III. Hrana koja mora biti označena jednim ili više dodatnih navoda i Prilogom VI. Naziv

hrane i posebni podaci koji se uz njega navode Uredbe (EU) br. 1169/2011, za određenu hranu gdje je primjenjivo.

PRIMJERI

Dodatni navod uz naziv hrane

„odmrznuto“

U slučaju hrane koja je smrznuta prije prodaje, a koja se prodaje u odmrznutom stanju, uz naziv hrane treba navesti „odmrznuto“.

ZEMLJA PODRIJETLA ILI MJESTO PODRIJETLA

Navođenje zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla je obvezno ako bi izostavljanje tog podatka moglo dovesti potrošača u zabludu u pogledu stvarne zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla hrane, a posebno ako bi informacije koje prate hranu ili čitava etiketa ukazivale na to da hrana potječe iz druge zemlje ili mjesta podrijetla. Primjerice, kada proizvodi nose slikovne oznake, kao što je zastava ili karta druge zemlje u kojoj taj proizvod nije proizveden ili kada,

bilo u nazivu ili na drugom mjestu na ambalaži, određeni podatak upućuje na specifičnu zemlju ili mjesto podrijetla u kojem proizvod nije proizveden.

Međutim, treba voditi računa da je obveza navođenja zemlje podrijetla propisana drugim specifičnim propisima za pojedine vrste hrane, bila ona pretpakirana ili ne, primjerice za voće i povrće, ribu, goveđe meso i proizvode od goveđeg mesa.

U pogledu utvrđivanja zemlje podrijetla, Uredba (EU) br. 1169/2011 se poziva i na odredbe Uredbe (EU) br. 952/2013 o Carinskom zakoniku Zajednice, prema čijim odredbama, roba podrijetlom iz jedne zemlje je roba koja je u cijelosti dobivena ili proizvedena u toj zemlji. To podrazumijeva, tamo ubrane ili požnjevene biljne proizvode, tamo okoćene i uzgojene žive životinje, proizvode dobivene od živih, tamo uzgojenih životinja, proizvode tamo dobivene lovom ili ribarstvom i sl. Za proizvode životinjskog podrijetla taj se pojam odnosi na zemlju u kojoj je proizvod u cijelosti dobiven, što kada je

u pitanju meso znači zemlja u kojoj je životinja rođena, uzgajana i zaklana.

Također, roba čija proizvodnja uključuje više od jedne zemlje smatra se podrijetlom iz zemlje u kojoj je prošla posljednju bitnu, gospodarski opravdanu preradu ili obradu u za to opremljenoj tvrtki te koja dovodi do proizvodnje novog proizvoda ili predstavlja važnu fazu proizvodnje.

Ovdje je bitno napomenuti da se pakiranje hrane, uključujući pakiranje hrane na mjestu prodaje ne smatra gospodarski opravdanom preradom ili obradom koja dovodi do proizvodnje novog proizvoda ili predstavlja važnu fazu proizvodnje.

„**Mjesto podrijetla**” je mjesto koje se navodi kao mjesto iz kojeg potječe hrana, a koje nije „**zemlja podrijetla**”, kako je utvrđeno Uredbom (EU) br. 952/2013.

Pravila označavanje zemlje podrijetla i mjesta podrijetla glavnog sastojka hrane, propisana člankom 26. stavkom 3. Uredbe (EU) br. 1169/2011 i Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 2018/775, ne primjenjuju se u slučaju obveznog ili dobrovoljnog označavanja podrijetla nepretpakirane

hrane, ali se mogu koristiti na dobrovoljnoj osnovi u skladu s navedenim uredbama.

ZEMLJA PODRIJETLA ILI MJESTO PODRIJETLA ZA SWEŽE, RASHLAĐENO I SMRZNUTO SVINJSKO, OVČJE I KOZJE MESO TE MESO PERADI

Provedbenom uredbom Komisije (EU) br. 1337/2013 utvrđena su pravila za navođenje zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla za svježe, rashlađeno i smrznuto svinjsko, ovčje i kozje meso te meso peradi.

OZNAČAVANJE MESA

- Za navedene vrste mesa koje se stavljaju na tržište u nepretpakiranom obliku, potrebno je pružiti informacije o mjestu uzgoja i klanja životinje na sljedeći način:

„Uzgajano u: (naziv države članice ili treće zemlje)“

i

„Zaklano u: (naziv države članice ili treće zemlje)“

Propisani su kriteriji glede duljine vremenskog perioda uzgoja životinje i/ili težine životinje, koji moraju biti zadovoljeni kako bi se stekli uvjeti za korištenje navoda „Uzgajano u: (naziv države članice ili treće zemlje), kako slijedi:

-za svinje:

-ako je u trenutku klanja životinja bila starija od 6 mjeseci, državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno posljednje razdoblje uzgoja od najmanje četiri mjeseca,

-ako je u trenutku klanja životinja bila mlađa od 6 mjeseci i s najmanje 80 kilograma žive vage, državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno razdoblje uzgoja nakon što je životinja dosegla 30 kilograma,

-ako je u trenutku klanja životinja bila mlađa od 6 mjeseci i s manje od 80 kilograma žive vage, državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno cijelo razdoblje uzgoja;

-za ovce i koze:

-državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno posljednje razdoblje uzgoja od najmanje šest mjeseci ili, ako je u trenutku klanja životinja bila mlađa od 6 mjeseci, državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno cijelo razdoblje uzgoja;

-za perad:

-državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno posljednje razdoblje uzgoja od

najmanje jednog mjeseca ili, ako je u trenutku klanja životinja bila mlađa od jednog mjeseca, državu članicu ili treću zemlju u kojoj je ostvareno cijelo razdoblje uzgoja nakon što je životinja stavljena u tov;

...članak 5. stavak 1. točka (a) Provedbene Uredbe Komisije (EU) 1337/2013...

- Međutim, ako razdoblje uzgoja prema zadanim kriterijima nije ostvareno niti u jednoj državi članici ili trećoj zemlji u kojoj je životinja uzgajana, koriste se navodi:

„Uzgajano u: više država članica EU-a“
ili ako je meso ili životinja uvezena u EU koristi se navod:

„Uzgajano u više država koje nisu članice EU-a“

ili

„Uzgajano u: više država članica EU-a i država izvan EU-a“

- Ako propisano razdoblje uzgoja nije ostvareno niti u jednoj državi članici ili trećoj zemlji u kojoj je životinja uzgajana koristi se navod:

„Uzgajano u: (popis država članica ili trećih zemalja u kojima je životinja uzgajana)“,

i to ako subjekt u poslovanju s hranom na zadovoljavajući način dokaže nadležnom tijelu da je životinja uzgajana u tim državama članicama ili trećim zemljama.

- U slučaju da su životinje rođene, uzgojene i zaklane u istoj državi članici ili trećoj zemlji dozvoljeno je meso označiti navodom:

„Podrijetlo: (naziv države članice ili naziv treće zemlje)“

umjesto navoda

"Uzgojeno u:" i "Zaklano u ."

ako subjekt u poslovanju s hranom na zadovoljavajući način dokaže nadležnom tijelu da meso iz članka 1. potječe od životinja koje su rođene, uzgajane i zaklane u jednoj jedinoj državi članici ili trećoj zemlji.

- Izuzetak je meso iz trećih zemalja, uvezeno za stavljanje na tržište Unije za koje nisu dostupne informacije o propisanim gore

navedenim kriterijima. Takvo meso se označava navodima:

„Uzgajano u: izvan EU-a“

i

„Zaklano u: (naziv treće zemlje u kojoj je životinja zaklana)“

OZNAČAVANJE MLJEVENOG MESA I OBREZAKA

Kod označavanja podrijetla mljevenog mesa i obrezaka Uredba predviđa uporabu pojednostavnjenog sustava označavanja, ovisno o mjestu uzgoja i klanja životinje od koje meso potječe:

„Podrijetlo: EU“ ,

-ako su mljeveno meso ili obresci proizvedeni isključivo od mesa koje potječe od životinja koje su rođene, uzgajane i zaklane u različitim državama članicama,

„Uzgajano i zaklano u: EU“ ,

-ako su mljeveno meso ili obresci proizvedeni isključivo od mesa koje potječe od životinja koje su uzgajane i zaklane u različitim državama članicama,

„Uzgajano i zaklano u: izvan EU-a“ ,

-ako su mljeveno meso ili obresci proizvedeni isključivo od mesa uvezenog u Uniju,

„Uzgajano u: izvan EU-a“ i „Zaklano u: EU“

-ako su mljeveno meso ili obresci proizvedeni isključivo od mesa koje potječe od životinja koje su uvezene u Uniju kao životinje za klanje i zaklane u jednoj ili različitim državama članicama,

„Uzgajano i zaklano u: EU i izvan EU-a“

-ako su mljeveno meso ili obresci proizvedeni od mesa koje potječe od životinja koje su uzgajane i zaklane u jednoj ili različitim državama članicama i od mesa koje je uvezeno u Uniju, ili od mesa koje potječe od životinja koje su uvezene u Uniju i zaklane u jednoj ili različitim državama članicama.

POPIS SASTOJAKA ZA KONDITORSKE PROIZVODE, SMRZNUTE DESERTE, MESNE PRIPRAVKE, PEKARSKE I SLASTIČARSKE PROIZVODE, KAO I U SLUČAJU AKO POTROŠAČ IZ NAZIVA HRANE NE MOŽE SPOZNATI PRAVU PRIRODU HRANE I AKO BI NAZIV HRANE MOGAO DOVESTI POTROŠAČA U ZABLUDU

Popis sastojaka mora biti naslovljen ili mu mora prethoditi navod koji se sastoji ili koji uključuje riječ „sastojci“. Popis sastojaka mora uključivati sve sastojke hrane navedene padajućim redoslijedom s obzirom na masu koja je utvrđena u vrijeme njihove upotrebe u proizvodnji hrane.

Sastojkom se smatra svaka tvar ili proizvod, uključujući arome, prehrambene aditive i prehrambene enzime, te bilo koji sastavni dio složenog sastojka koji se koristi u proizvodnji ili pripremi hrane i koji se nalazi u gotovom proizvodu, čak i u izmijenjenom obliku.

»UPOTRIJEBITI DO« DATUM, SUKLADNO ČLANKU 24. I PRILOGU X. UREDBE (EU) BR. 1169/2011, ZA HRANU KOJA JE S MIKROBIOLOŠKOG STAJALIŠTA BRZO KVARLJIVA

„Upotrijebiti do“ datum se koristi za hranu koja je s mikrobiološkog stajališta brzo kvarljiva i stoga je vjerojatno da će nakon kraćeg razdoblja predstavljati izravnu opasnost za zdravlje ljudi. Nakon „upotrijebiti do“ datuma, hrana se smatra nesigurnom te se ne smije stavljati na tržište. Ovaj datum se navodi riječima: „upotrijebiti do“ iza čega slijedi datum, ili podatak gdje se na ambalaži nalazi datum. Oznaka datuma sastavljena je od dana, mjeseca i, po mogućnosti, godine, tim redoslijedom i u nekodiranom obliku. Primjeri hrane koja se označava datumom "upotrijebiti do" uključuju, između ostalog, svježe meso, brzo kvarljive kolače, narezane mesne proizvode, svježnu ribu i sl.

DRUGE OBVEZNE INFORMACIJE I NAČINI
PRUŽANJA INFORMACIJA PROPISANI
ODREDBAMA SPECIFIČNIM ZA POJEDINE
VRSTE HRANE

NAPOMENA

Općenito, sve dobrovoljne informacije o nepretpakiranoj hrani moraju biti u skladu s odredbama Uredbe (EU) br. 1169/2011. Dakle, prilikom dobrovoljnog navođenja informacija o nepretpakiranoj hrani potrebno je voditi računa o detaljnijim odredbama za navođenje tih informacija, ako su iste propisane u Uredbi (EU) br. 1169/2011.

PRIMJERI

Za nepretpakirane proizvode ribarstva i akvakulture, obvezni podaci, navedeni u Uredbi (EU) br. 1379/2013 o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture, osiguravaju se za maloprodaju putem komercijalnih informacija putem reklamnih panoa ili plakata.

3.2. GDJE SE MOGU NALAZITI OSTALE OBVEZNE INFORMACIJE O NEPRETPAKIRANOJ HRANI?

3.2.1. PISANA INFORMACIJA

*...Informacije o ostalim obveznim informacijama o hrani moraju biti u *pisanom obliku, **lako uočljive, ***jasno čitljive i, gdje je primjenjivo, neizbrisive, te istaknute na prodajnom mjestu ****u blizini hrane na koju se odnose ili *****na ambalaži ako se hrana na prodajnom mjestu drži u njoj... (čl. 8. st. 1. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani).*

Informacije o ostalim obveznim informacijama o nepretpakiranoj hrani moraju biti:

*U PISANOM OBLIKU

- na način da mogu biti pisane ručno ili ispisane na pisaču ili se mogu nalaziti na elektroničkim uređajima

**LAKO UOČLJIVE

- informacije ne smiju biti skrivene, prekrivene ili prekinute drugim pisanim ili slikovnim prikazima, ili drugim materijalom

***JASNO ČITLJIVE

- potrebno je voditi računa o veličini i vrsti slova, razmaku među slovima, razmaku među redovima, širini poteza, vrsti boje, obliku pisma, odnosu širine i visine slova, površini materijala i značajnom kontrastu između tiska i pozadine
- ne dovodeći u pitanje obvezu jasno čitljivog navođenja informacija o nepretpakiranoj hrani, bitno je napomenuti da se zahtjev za veličinom slova propisan Uredbom (EU) br. 1169/2011 ne primjenjuje na nepretpakiranu hranu

****U BLIZINI HRANE NA KOJU SE ODNOSI

- mogu biti na etiketama uz hranu ili općenito u blizini hrane na koju se odnose, uključujući informacije u katalozima, knjižicama,

jelovnicima, tablama, pločama, elektroničkim uređajima i sl.

- ovdje je bitno naglasiti da se u tom slučaju, katalozi, knjižice, jelovnici, table, ploče, elektronički uređaji i sl. moraju nalaziti u blizini hrane na koju se odnose informacije sadržane u istima, odnosno u vidokrugu potrošača na lako uočljivom, vidljivom i lako dostupnom mjestu, primjerice na vitrini ili na stalku ili na zidu kod vitrine u kojoj je izložena hrana na koju se odnose te informacije. Također, informacije u katalozima, bilo da su isti u elektroničkom ili ispisanom obliku, moraju biti pregledne i lako pretražive.

NAPOMENA

Ostale obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani ne mogu se pružiti samo usmenom komunikacijom!

*******NA AMBALAŽI AKO SE HRANA NA PRODAJNOM MJESTU DRŽI U NVOJ**

- u slučaju kada se hrana drži na prodajnom mjestu u kutijama, spremnicima i kašetama ili u slučaju kada je hrana pretpakirana za izravnu prodaju

*...Ne dovodeći u pitanje navedeno, u slučaju hrane koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hrane pretpakirane za izravnu prodaju, gdje je primjenjivo, potrošaču moraju biti dostupne i *****u trenutku isporuke najmanje informacije o nazivu hrane i „upotrijebiti do..“ datumu (čl. 8. st. 2. Pravilnika o informiranju potrošača o nepretpakiranoj hrani).*

*******U TRENTUKU ISPORUKE**

- u slučaju hrane koja se na zahtjev potrošača pakira na prodajnom mjestu i hrane pretpakirane za izravnu prodaju, informacije o nazivu hrane i „upotrijebiti do“ datumu moraju biti pružene potrošaču, osim na prodajnom mjestu i u trenutku isporuke i to u svim slučajevima gdje je to primjenjivo. Primjerice, navedene

informacije se ne moraju pružiti u trenutku isporuke u pojedinim slučajevima gdje objektivne i tehničke mogućnosti to ne dozvoljavaju, odnosno u slučajevima gdje ne postoji mogućnost tiskanja vagarinskih etiketa, primjerice ulična prodaja, tržnice, maloprodajni objekti gdje postoje tehnička ograničenja vage (male trgovine, pekare i dr.) i sl. Međutim, ovdje je važno istaknuti da u svim navedenim slučajevima, sve obvezne informacije moraju biti istaknute na prodajnom mjestu u blizini hrane na koju se odnose.

3.3. PRUŽANJE OSTALIH OBVEZNIH INFORMACIJA O NEPRETPAKIRANOJ HRANI KOJA SE PRODAJE NA DALJINU

Ako se nepretpakirana hrana prodaje na daljinu putem sredstava komunikacije na daljinu kao što su internet prodaja, telefonska prodaja, prodaja putem kataloga i sl., obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani se moraju pružiti:

- prije nego je kupnja zaključena (pisana informacija ili usmena komunikacija), bez naplate dodatnih troškova, u informativnom materijalu koji omogućava kupcima da naruče

PRIMJERI

pisana informacija

Primjer 1:

Obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani na web stranici ili na letku ili u katalogu gdje se hrana nudi.

PRIMJERI

usmena komunikacija

Primjer 1:

Poveznica na web stranicu na letku ili u katalogu gdje su obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani dostupne s uputom da se na istoj mogu dobiti informacije o nepretpakiranoj hrani.

PRIMJERI

usmena komunikacija

Primjer 2:

Broj besplatnog telefona na web stranici ili na letku ili u katalogu na kojem su dostupne obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani s uputom da se na istom mogu dobiti informacije o nepretpakiranoj hrani.

- u trenutku isporuke hrane (pisana informacija ili usmena komunikacija) uključujući informaciju o „upotrijebiti do“ datumu

PRIMJERI

pisana informacija

Primjer 1:

Obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani na računu.

PRIMJERI

pisana informacija

Primjer 2:

Obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani na obavijesti (primjerice letak ili etiketa) uz hranu.

4. ODGOVORNOSTI ZA
INFORMIRANJE
POTROŠAČA O
NEPRETAKIRANOJ
HRANI

Subjekt u poslovanju s hranom odgovoran za pružanje informacija o nepretpakiranoj hrani je onaj koji hranu nudi ili prodaje krajnjem potrošaču. U okviru svog poslovanja, subjekti u poslovanju s hranom moraju osigurati da se obvezne informacije o nepretpakiranoj hrani, namijenjenoj krajnjem potrošaču ili objektima javne prehrane i trgovini na malo, prenesu subjektu u poslovanju s hranom koji zaprima hranu, kako bi se prema potrebi, obvezne informacije mogle pružiti krajnjem potrošaču.

Pri tome sve pružene informacije moraju biti u skladu s praksama poštenog informiranja propisanim člankom 7. Uredbe (EU) br. 1169/2011.

Informacije o hrani ne smiju biti obmanjujuće, a posebno glede karakteristika hrane, njezine prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, zemlje podrijetla ili mjesta podrijetla, načina proizvodnje i sl.

Također, informacije o hrani ne smiju biti obmanjujuće pripisivanjem hrani učinaka ili svojstava koje ta hrana nema i ukazivanjem na posebne karakteristike hrane kada u stvarnosti sva slična hrana posjeduje te

karakteristike, posebno isticanjem prisutnosti ili odsutnosti određenih sastojaka i/ili hranjivih tvari.

Informacije o hrani moraju biti točne, jasne i lako razumljive.

Praksa poštenog informiranja primjenjuje se i na prezentiranje hrane, posebno njezin oblik, izgled i ambalažu, upotrijebljene ambalažne materijale, način na koji je raspoređena i okruženje u kojem je izložena.

PRIMJER

*obmana glede zemlje
podrijetla*

*jabuke podrijetlom iz
Mađarske izložene na
prodajnom mjestu
označenom crveno -
bijelim kockicama*

5. PRILOZI

PRILOG I. PRIMJERI SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM KOJI KRAJNJEM POTROŠAČU NUDE HRANU U NEPRETPAKIRANOM OBLIKU

- hoteli
- kampovi
- ostali ugostiteljski objekti za smještaj
- restorani (npr. restoran, zalogajnica, pečenjarnica, pizzeria, slastičarnica i sl.)
- barovi (npr. kavana, caffe bar, pivnica, buffet i sl.)
- catering objekti
- ugostiteljski objekti jednostavnih usluga (npr. prodaja hrane na štandovima)
- kantine
- škole
- bolnice
- starački domovi
- slastičarnice
- pekare
- gastro odjeli
- dječji vrtići
- ustanove socijalne skrbi
- supermarketi
- tržnice
- minimarket
- klasična prodavaonica
- studentske kantine
- seljačka domaćinstva obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- objekti u kojima se obroci dijele ili dostavljaju besplatno, npr. na konferencijama, domjencima ili od strane dobrotvornih institucija ili organizacija
- i drugi slični subjekti u poslovanju s hranom

PRILOG II. TVARI ILI PROIZVODI KOJI UZROKUJU ALERGIJE ILI INTOLERANCIJE

1. **Žitarice** koje sadrže gluten, tj. pšenica (poput pira i pšenice khorasan), raž, ječam, zob ili njihovi sojevi dobiveni hibridizacijom te proizvodi od tih žitarica, osim:
 - a) glukoznih sirupa na bazi pšenice, uključujući dekstrozu
 - b) maltodekstrina na bazi pšenice
 - c) glukoznih sirupa na bazi ječma
 - d) žitarica koje se upotrebljavaju za proizvodnju alkoholnih destilata, uključujući etilni alkohol poljoprivrednog podrijetla
2. **Rakovi** i proizvodi od rakova
3. **Jaja** i proizvodi od jaja
4. **Riba** i riblji proizvodi, osim:
 - a) riblje želatine koja se koristi kao nosač za vitamine i karotenoide
 - b) riblje želatine ili ribljeg mjehura koji se koristi kao sredstvo za bistrenje piva i vina
5. **Kikiriki** i proizvodi od kikirikija
6. Zrna **soje** i proizvodi od soje, osim:
 - a) potpuno rafiniranog sojinog ulja i masti
 - b) prirodnih miješanih tokoferola (E306), prirodnog D-alfa tokoferola, prirodnog D-alfa tokoferol acetata i prirodnog D-alfa tokoferolsukcinata od soje
 - c) biljnih fitosterola i fitosterol estera od sojinog ulja
 - d) biljnog stanol estera proizvedenog od biljnih sterola dobivenih od sojinog ulja

7. **Mlijeko i mliječni proizvodi**

(uključujući laktozu), osim:

- a) sirutke koja se upotrebljava za proizvodnju alkoholnih destilata, uključujući etilni alkohol poljoprivrednog podrijetla
- b) laktitola

8. **Orašasto voće**, tj. bademi (*Amygdalus communis* L.), lješnjaci (*Corylus avellana*), orasi (*Juglans regia*), indijski oraščići (*Anacardium occidentale*), pekan orasi (*Carya illinoensis* (Wangenh.) K. Koch), brazilski orasi (*Bertholletia excelsa*), pistacije (*Pistacia vera*), makadamije ili kvinslandski orasi (*Macadamia ternifolia*) te njihovi proizvodi, osim orašastog voća koje se upotrebljava za proizvodnju alkoholnih destilata, uključujući etilni alkohol poljoprivrednog podrijetla

9. **Celer** i njegovi proizvodi

10. **Gorušica** i proizvodi od gorušice

11. Sjeme **sezama** i proizvodi od sjemena sezama

12. **Sumporni dioksid i sulfiti** pri koncentracijama većim od 10 mg/kg ili 10 mg/L računati kao ukupni SO₂, koji su prisutni u proizvodima pripremljenim za konzumaciju ili rekonstituiranim u skladu s uputama proizvođača

13. **Lupina** i proizvodi od lupine

14. **Mekušci** i proizvodi od mekušaca

Prijevodni popis alergena (Prilog II. Uredbe (EU) br. 1169/2011) na sve službene jezike EU, dostupni su na sljedećem linku:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1436462268330&uri=CELEX:32011R1169>

PRILOG III. PRAKTIČNI SAVJETI ZA PRUŽANJE INFORMACIJA O ALERGENIMA

Slijedi nekoliko praktičnih savjeta za pružanje informacija o alergenima u:

RESTORANIMA

Pisane informacije o alergenima mogu biti pružene primjerice uz svaki jelovnik u pisanom obliku ili mogu alternativno biti smještene na jednom ili nekoliko istaknutih centralnih mjesta unutar objekta u ručno pisanom, ispisanom ili elektroničkom obliku.

U tom slučaju mora postojati obavijest u jelovnicima ili na drugom pisanom materijalu na vidljivom mjestu unutar objekta, gdje su informacije o alergenima dostupne.

Kao još jedna opcija, u objektu može postojati obavijest kojom se potrošači pozivaju da se za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije obrate osoblju.

U tom slučaju, osoblje će uvidom u dokumentirane evidencije o prisutnosti alergena u hrani (ispisane ili elektroničke), potrošaču pružiti potrebne informacije.

Važno je da subjekti u poslovanju s hranom uključe informacije o alergenima za sastojke koji se nalaze u hrani u manjoj količini poput umaka i začina kao i za pića poput vina (čaša vina), točenog piva ili sokova, gdje je to primjenjivo.

~~~~~

SENDVIČI

~~~~~

**SENDVIČ
S TUNOM**

Sadrži: *1, 4, 5 i 6

SENDVIČ S MOZZARELLOM

Sadrži: *1, 2 i 6

**SENDVIČ
S PILETINOM**

Sadrži: *1, 4, 7 i 8

~~~~~

*INFORMACIJE O ALERGENIMA:

1 – pšenica 2 – raž 3 – zob
4 – jaja 5 – riba 6 – mlijeko
7 – gorušica 8 – sezam

U slučaju kada se jela s jelovnika, poput „specijaliteta“ navode odvojeno od glavnih jela, npr. ispisano kredom na pločama ili sl., informacija o alergenima mora biti ažurirana svaki put kada se takav „specijalitet“ promjeni.

Hoteli i druge slične djelatnosti koje imaju posluđu u sobu mogu dati pisanu informaciju o alergenima na pojedinačnim jelovnicima dostupnim u sobi (uključujući i pića) ili mogu na jelovnicima ili drugim dokumentima dostupnim u sobi označiti gdje se nalazi informacija o alergenima, koja može biti centralno smještena u objektu ili mogu u jelovniku ili drugim dokumentima dostupnim u sobi naznačiti obavijest kojom se potrošači pozivaju da se za informacije o prisutnosti tvari ili proizvoda koji uzrokuju alergije ili intolerancije obrate osoblju.

CATERING OBJEKTIMA

Catering objekti mogu poslovati u vlastitom objektu, u kojem mogu pružati informacije o alergenima slično kao i restorani, pisano ili usmenom komunikacijom. Za aktivnosti koje se odvijaju izvan centralnog objekta, kao što je poslovni prostor ili privatna kuća,

ugostitelji mogu pružiti informacije o alergenima pisano ili usmenom komunikacijom na tom mjestu.

Pisana informacija o alergenima za ponudu hrane poput sendviča ili keksa za sastanke i druge skupove može uključivati npr. samostojeći znak uz pladanj različitih sendviča na kojem bi se naveli pojedini alergeni u različitim vrstama sendviča.

Isti način je primjenjiv i za pojedinačne pladnjeve s kolačima i sl. Međutim, gdje se nudi mješoviti pladanj manjih grickalica poput keksa, pisana informacija o alergenima može se odnositi na hranu kao cjelinu na pladnju, a ne na pojedine vrste keksa.

Ako ugostitelj pruža uslugu za skup ili događanje i priprema i poslužuje hranu na događanju ili sastanku, obveza je ugostitelja da pruži potrošaču informacije o prisutnosti alergena pisanom informacijom ili usmenom komunikacijom kako je opisano u podnaslovu „Restorani“ ovoga Priloga.

Međutim, ako ugostitelj kupcu dostavlja pripremljenu hranu, te nije uključen u daljnju pripremu ili posluživanje hrane, isti mora kupcu dati informaciju o alergenima. Ako je

kupac fizička ili pravna osoba, ali i ne registrirani subjekt u poslovanju s hranom, preporuka je da se informacija o prisutnosti alergena proslijedi osobama koji hranu konzumiraju. Ukoliko je kupac registrirani subjekt u poslovanju s hranom, isti je obvezan pružiti potrošaču informacije o prisutnosti alergena.

U slučajevima kada primjerice restoran ili catering sastavlja jelovnik za posebne događaje, primjerice svadbu, također je obvezan da u jelovniku navede alergene i za svu hranu koju nudi.

TRGOVINI NA MALO

Trgovine prodaju raznu nepretpakiranu hranu kao što su pekarski proizvodi, razne salate, meso, mesni proizvodi, kuhana hrana i sl.

Pisane informacije o alergenima mogu za pojedine namirnice biti pružene na etiketi na ambalaži (ukoliko se hrana na prodajnom mjestu drži u njoj) ili u

njenoj blizini ili na jednom ili više centralnih mjesta u objektu, ovisno o samoj veličini objekta.

U supermarketima s velikim prodajnim prostorom, preporuka je da se pisana informacija o alergenima nalazi u blizini hrane koja sadrži alergene. Međutim, ako je pružena tako da je smještena centralno, trebala bi biti dostupna na jednoj ili na nekoliko lokacija, koje je potrošačima lako prepoznati putem vidljivih i lako uočljivih obavijesti u objektu.

Ovdje je potrebno voditi računa da je za nepretpakiranu hranu, za koju je propisana obveza navođenja popisa sastojaka, potrebno informacije o alergenima istaknuti prema pravilima pojašnjenim u 2. Poglavlju (točka 2.2.) ovoga vodiča. Stoga se u tom slučaju informacije o alergenima moraju nalaziti na etiketi hrane ili u blizini hrane na koju se odnose.

U slučaju hrane za koju nije propisana obveza navođenja popisa sastojaka, informacije o alergenima se mogu nalaziti na etiketi hrane ili u blizini hrane ili može postojati obavijest kojom se potrošači pozivaju da se za informacije o alergenima obrate osoblju

koje će uvidom u dokumentirane evidencije o prisutnosti alergena u hrani (ispisane ili elektroničke), potrošaču pružiti potrebne informacije ili informacije o alergenima mogu biti smještene centralno kako je gore opisano.

BAROVIMA

Pisana informacija o alergenima, koja je već pružena na pretpakiranom piću (u bocama, limenkama itd.) mora biti pružena i za nepretpakirani oblik, koji uključuje točeno pivo, vino koje se prodaje na čaše, koktele, sokove i sl. Osim pisane informacije, informacije o alergenima za nepretpakirana pića, mogu se pružiti i usmenom komunikacijom.

Pisani navodi o alergenima za nepretpakirana pića mogu se pružiti na nekoliko načina, npr. u vinskoj karti koja sadrži informaciju o sulfitima u vinima.

ALKOHOLNA PIĆA		
LAGER PIVO Sadrži: ječam	0,5 L	15,00KN
STOUT PIVO Sadrži: ječam	0,5 L	15,00KN
PŠENIČNO PIVO Sadrži: pšenicu i ječam	0,5 L	15,00KN
CIDER Sadrži: sulfite	0,33 L	15,00KN
BJELO VINO Sadrži: sulfite	0,2 L	15,00KN
CRVENO VINO Sadrži: sulfite	0,2 L	15,00KN
RAKWE	0,03 L	15,00KN
LIKER OD JAJA Sadrži: jaja i mlijeko	0,03 L	15,00KN

SPECIJALIZIRANIM OBJEKTIMA, INSTITUCIJAMA I ORGANIZACIJAMA

Postoje iznimne situacije kada pružanje informacija o alergenima za nepretpakiranu hranu može zahtijevati poseban pristup.

1. Obveza pružanja informacija o alergenima se također odnosi i na jaslice i vrtiće. Međutim, mala djeca nisu u stanju razumjeti ili shvatiti važnost informacije o alergenima i stoga je nužno da se ova informacija pruži roditelju ili skrbniku, posebno ako je riječ o novim ili izmijenjenim jelima s jelovnika.

Također, zdravstvene ustanove moraju biti u mogućnosti pružiti informacije o alergenima pacijentima koji konzumiraju njihove obroke. Informacije o alergenima, iznimno, ne moraju biti pružene krajnjem potrošaču ako su posebne prehrambene potrebe potrošača povezane s tvarima ili proizvodima koji uzrokuju alergije ili intolerancije zabilježene unaprijed, a ponuđena hrana/obroci prilagođeni potrošačevim potrebama (ako se radi o bolnicama, domovima za starije i

nemoćne osobe, jaslicama i dječjim vrtićima, kantinama itd.).

2. Zahtjev za pružanjem informacija o alergenima za nepretpakiranu hranu odnosi se na hranu za prodaju, ali i na onu koja se pruža bez naplate. Prema tome, dobrotvorne ustanove ili druge organizacije koje pružaju hranu bez naplate (bilo u središnjicama ili dostavljaju hranu u domove ili pojedincima), moraju potrošaču pružiti informacije o alergenima.

PRILOG IV. VRSTE MESA ZA KOJE JE OBVEZNO NAVOĐENJE ZEMLJE PODRIJETLA ILI MJESTA PODRIJETLA

KN oznaka (kombinirana
nomenklatura 2010)

- 0203 je oznaka svinjskog mesa, svježeg, rashlađenog ili smrznutog
- 0204 je ovčje ili kozje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto
- Ex 0207 je meso peradi iz tarifnog broja 0105 svježe, rashlađeno ili smrznuto